

Слободан Мандић, историчар
Историјски архив Београда
slobodan.mandic@digitalnaistorija.net
<https://www.digitalnaistorija.net/>

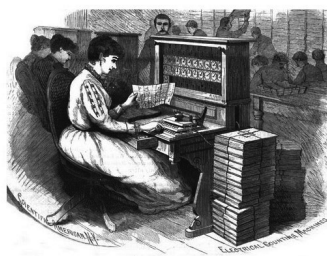
Прикази сајтова (Web адресар) XLIII

The Programming Historian

<<https://programminghistorian.org/>> (18. X 2023)

Donate to *Programming Historian* today!

[ABOUT](#) • [CONTRIBUTE](#) • [LESSONS](#) • [EVENTS](#) • [SUPPORT US](#) • [BLOG](#)

The Programming Historian

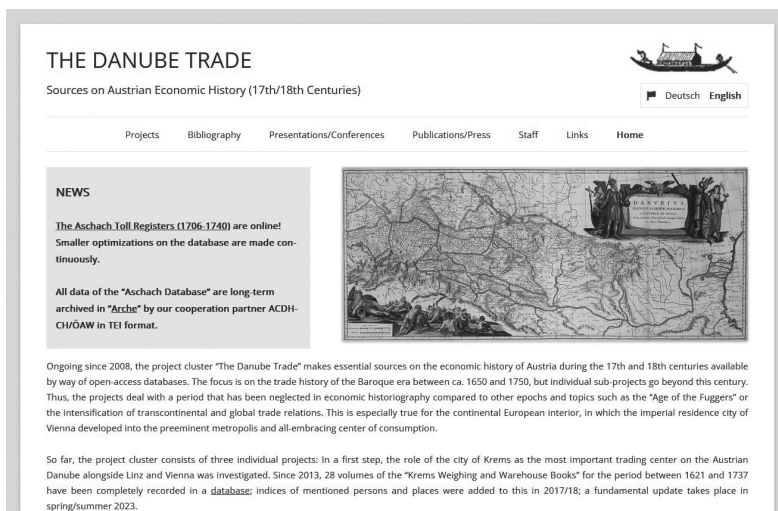
We publish novice-friendly, peer-reviewed tutorials that help humanists learn a wide range of digital tools, techniques, and workflows to facilitate research and teaching. We are committed to fostering a diverse and inclusive community of editors, writers, and readers.

Платформа *The Programming Historian* има за циљ да дигиталне методе и алате учини доступним историчарима и истраживачима хуманистичких наука који немају базична знања у програмирању и рачунарским наукама. На сајту су доступни различити чланци и туторијали који покривају теме попут овладавања програмским језицима (*Python*) и интерфејсом за програмирање, повезивања отворених података, мапирања, анализе мреже, дигиталног публиковања, машинског учења и др, са посебним освртом како се ове методе могу употребити у историјским истраживањима и анализама. Доступне лекције су конципиране на начин да буду разумљиве и почетницима, са корак-по-корак упутствима и примерима који би корисницима помогли да се упусте у коришћење дигитал-

них алата. Иницијално покренут још 2008. године од стране двојице канадских стручњака који су одлучили да напишу уџбеник за историчаре о програмирању и ефективном коришћењу мрежних ресурса (*Digital History Hacks*), овај пројекат постаје признат, награђиван и широко препознат од стране научне заједнице. Од онлајн научног часописа о методологији дигиталне историје, временом израста у незаобилазан ресурс за ту област. Све лекције, туторијали и отворени кодови који су на располагању преко овог сајта прошли су строги систем провере, а стручни тим сарадника обухвата неколико десетина стручњака из Северне и Јужне Америке и Европе. На верзији сајта на енглеском језику за претходних десетак година је укључено преко сто туторијала, а доступна су и посебна издања на шпанском, француском и португалском језику. Осим одељка са лекцијама, индексираних у више категорија, на сајту су издвојени и делови са детаљним подацима о пројекту, предстојећим догађајима, текстовима у форми блога, као и отвореним позивом да се подржи пројекат.

Institut für Österreichische Geschichtsforschung,
The Danube Trade: Sources on Austrian Economic History
(17th/18th Centuries)

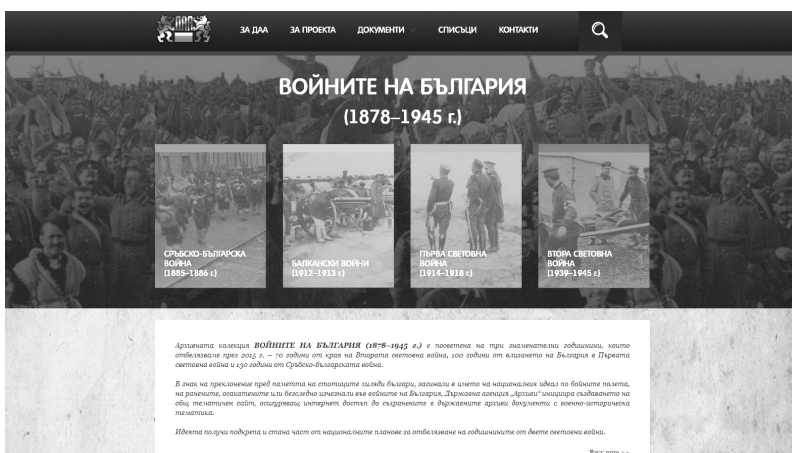
<<https://donauhandel.univie.ac.at>> (12. X 2023)

Веб платформа *Трговина Дунавом* Института за аустријска историјска истраживања обједињује резултате неколико различитих пројеката посвећених мапирању и дигиталном индексирању кључних извора за економску и трговинску историју аустријског Подунавља у раном модерном периоду. У

претходном периоду креирана су два важна веб ресурса у форми отвореног приступа. Првобитно је формирана база података дигитално индексираних књига из града Кремса (1621–1737) које пружају информације о трговцима и њиховим активностима у важном трговачком средишту надомак Беча. База садржи 28 томова књига, а додатно су доступни и подаци о регионалном попреклу учесника у трговинским трансакцијама, са више од 21.000 уноса. За читавање и преглед појединачних књига коришћен је софтвер отвореног кода *PIF Manifest*. Друга фаза пројекта започета је 2013. године обрадом *Царинских протокола града Ашах 1627–1775* (Aschacher Mautprotokolle), најобимнијих и најзначајнијих извора за историју ране модерне трговине на подручју Горњег Подунавља. Трећи сегмент представљају истраживања која су у току и чију окосницу чини обрада трговачких протокола у којима су од 1725. године регистрована трговачка друштва са седиштем у Бечу. Поред дигитално обрађених и индексираних извора, на сајту су у посебним одељцима изложне и пропратне опсежне библиографије и колекција препоручених линкова.

Државна агенција „Архиви“, Войните на Бугария <<https://wars.archives.bg>> (16. X 2023)

Дигитални тематски водич *Ратови Бугарске* Државне агенције „Архиви“ омогућава интернет приступ архивској грађи са војно-историјском тематиком похрањеној у бугарским државним архивским установама. Дигитална збирка примарно је подељена у четири сегмента: Српско-бугарски рат (1885–1886), Балкански ратови (1912–1913), Први светски рат (1914–1918) и Други светски рат (1939–1945). На сајту је приказана разноврсна архивска грађа која покрива многе аспекте ратовања, од дипломатских припрема и борбених дејстава на

фронту, до ратног начина живота становништва у позадини и последица војних сукоба. Прикупљени материјал унутар одељака је разврстан у четири подгрупе: *О рату* (кратак опис сваког војног сукоба пропраћен хронологијом догађаја), *Спискови* (лични подаци за официре, војнике и цивиле, спискови погинулих, умрлих и сл), *Документи* (у падајућем низу ређају се сликовни прикази докумената, тј. појединачне галерије, са могућношћу увећаног приказа, пропратним кратким описом и сигнатуром), *Галерија* (издвојени илустративни материјал са фотографијама, сликама, мапама, карикатурама). Копија сваког приказаног документа на сајту заштићена је дигиталним воденим жигом („archives.bg“), а технички није предвиђено преузимање документа на хард диск рачунара, тј. на локалну меморију. Систем напредне претраге и филтрирања података омогућен је једино за поједину грађу у одељку *Спискови*, што чини да укупан резултат читавог подухвата више достиже утисак богате галерије аутентичних архивских докумената по тематском принципу. Упркос томе, на овај начин сакупљени и приказани материјал на сајту *Ратови Бугарске* може бити користан ширем кругу корисника.

Dr. Altay Atlı, **Turkey in the First World War**

<<http://turkeyswar.com/>> (16. X 2023)

Важан параметар за одређивање степена поверења садржајима који су доступни на мрежи за историчаре је свакако и то да ли је на сајту видно истакнуто ко је поставио сајт, као и да ли постоје информације о сврси сајта. Добар пример је презентација *Турска у Првом светском рату* на енглеском језику, покренута 2003. године од стране др Атли Атлаја, политиколога и стручњака за међународне односе из Истамбула. Аутор у тексту посетиоце обавештава да је

главни мотив за покретање сајта пронашао у чињеници да упркос великом броју радова, књига, документарних филмова, уметничких дела итд. на тему Првог светског рата и даље недостају ресурси који приказују причу о рату из турске перспективе. Разлог томе је, између осталог, и мали број преведених дела на стране језике. Додатни проблем је што су многи извори недоступни и самим Турцима, јер су настали на арапском писму. Такође је истакнуто то да се турско учешће у Првом светском рату често ограничава на одбрану Галипоља, иако је оно много комплексније, а турске снаге су ратовале и на другим фронтovima. Аутор напомиње да је сајт пре намењен широј, а не академској публици, будући да објављени материјал није достављан на званичну рецензију. Упркос томе, на сајту је могуће пронаћи велики број интересантних и лепо илустрованих прилога разврстаних у више категорија. Посебно треба истаћи и дату исцрпну библиографију радова на енглеском и турском језику.